

BRUSSELS MIJNSTAD

PB-PP B-10
BELGIE(N) - BELGIQUE

ONZE PLANEET

HET NATUUR- EN MILIEUMAGAZINE VAN DE BRUSSELAARS

#115
MAANDBLAD
NOVEMBER
2017

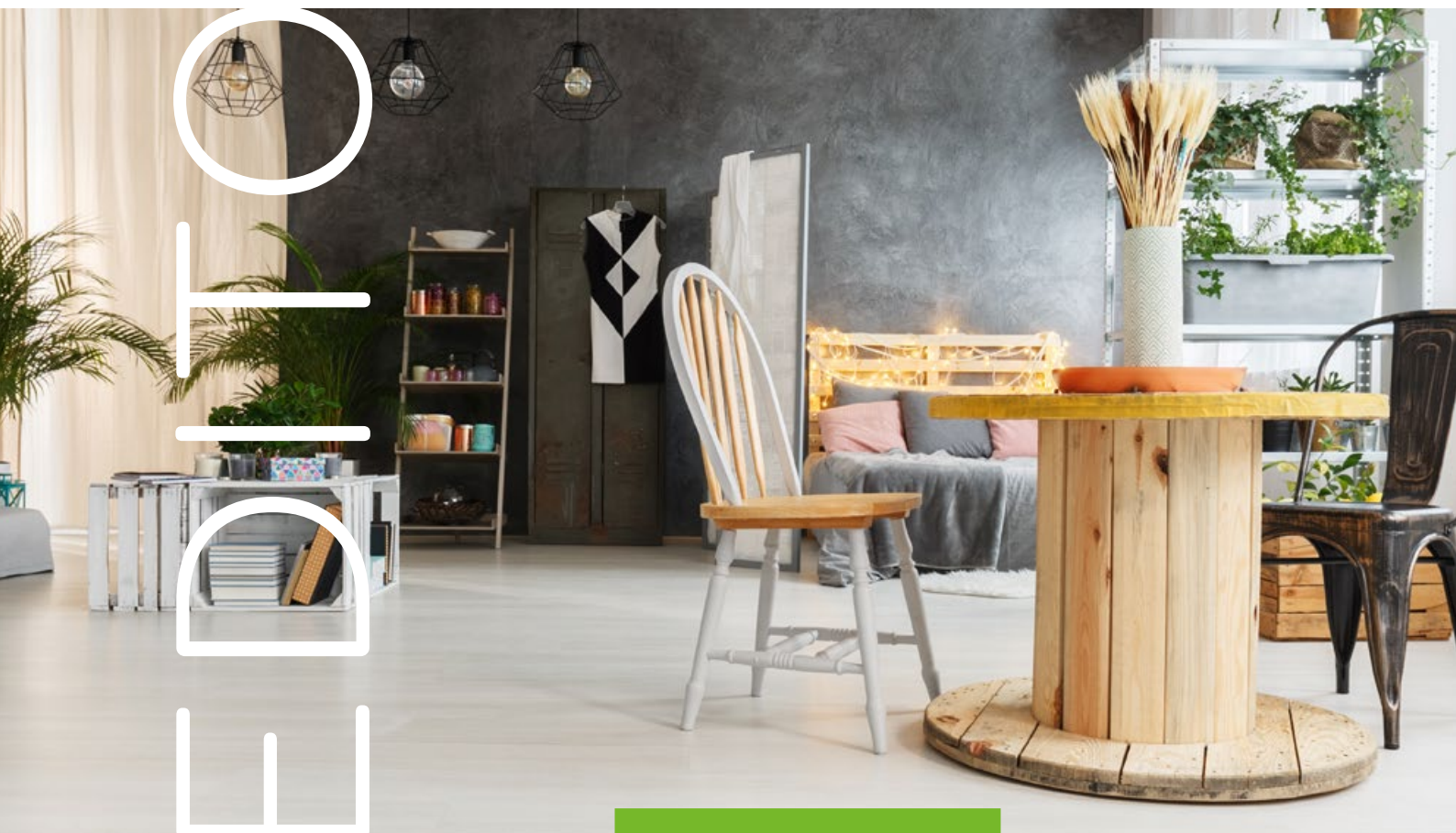
- 04 BRUSSELSE GROENE LENING:
OOK VOOR HERNIEUWBARE ENERGIE
- 09 LUCHTKWALITEIT:
FOCUS OP BLACK CARBON
- 10 BIODIVERSITEIT:
TIPS OM TE ANTICIPEREN OP DE WINTER

RECUPEREREN,
HERGEBRUIKEN,
HERSTELLEN...
NUL AFVAL IS ONS DOEL!

leefmilieu
brussel
.brussels

WWW.LEEFMILIEU.BRUSSELS

BRUSSEL GEEFT AFVAL EEN NIEUW LEVEN

Digitale versie *Mijn stad onze planeet*:
een handleiding!

U kunt dit magazine voortaan ook op uw smartphone of tablet lezen. Via de app krijgt u zelfs een unieke en rijkere leeservaring dan wanneer u de papieren versie zou lezen. Wat moet u doen? Simpel:

1. Download de app **BXLNaturMag** op het platform van uw keuze (App Store, Google Play).
2. Installeer de app (de taal wordt automatisch ingesteld).
3. Selecteer het magazine dat u wilt lezen.
4. Lees het magazine als pdf, of kies 'begeleide lezing' voor een aangename leeservaring. Voor de begeleide lezing tikt u twee keer op uw scherm.

Mijn stad onze planeet, u leest het waar en wanneer u wilt!

Het beste afval is het afval dat niet geproduceerd wordt. Maar met een beetje creativiteit en handigheid geeft u zogenaamd versleten spullen en verpakkingen die u anders weggooit, een tweede leven. U leest er meer over in deze nieuwe editie van *Mijn stad onze planeet* die grotendeels in het teken staat van de Europese Week van de Afvalvermindering. Tijdens dit grote evenement komt u meer te weten over creatief hergebruik en recycling, en kunt u deelnemen aan tal van activiteiten, workshops en leerzame bezoeken. Nul afval was nog nooit zo leuk.

De winter staat voor de deur. Maar wat gebeurt er met de natuur als de temperatuur een duik neemt en de vorst zijn intrede doet? Mogen we wilde dieren voederen? Zo ja, hoe? En hoe maakt u uw tuin aantrekkelijker voor wilde dieren en planten? U vindt alle tips voor een natuurvriendelijke tuin op pagina's 10 en 11.

Ook hernieuwbare energie staat op de agenda in dit nummer. De verschillende technologieën zijn steeds beter betaalbaar en komen nu ook in aanmerking voor de Brusselse groene lening. Goed nieuws voor het klimaat én voor uw portefeuille.

Veel leesplezier!

MIJN STAD ONZE PLANEET

Verschijnt maandelijks, behalve in januari, juli en augustus. - Leefmilieu Brussel-BIM - Havenlaan 86 C / 3000, 1000 Brussel - Tel. 02 775 75 75 - info@leefmilieu.brussels - www.leefmilieu.brussels **V.U.:** F. Fontaine & B. Dewulf. **HOOFDREDACTEUR:** Mathieu Molitor. **HERLEZINGCOMITÉ:** Sylvie Clara, Sandra Moreels, Isabelle Degraeve, Romuald Arbe, Tom Penxten. **REDACTIE:** Didier Dillen **VERTALING:** Maarten Geerts. **PRODUCTIE:** www.4sales.be. De foto's tonen niet noodzakelijk de geciteerde personen. © LEEFMILIEU BRUSSEL - Gedrukt op gerecycleerd papier. De teksten in deze publicatie hebben tot doel de wettelijke bepalingen toe te lichten. Om de ware juridische toedracht van deze teksten te kennen, verwijzen we u naar de teksten van het Belgisch Staatsblad.

VERONTREINIGINGSPIEKEN: OOK IN DE WINTER!

Winterse verontreinigingspieken, ook smog genoemd, ontstaan door de opeenhoping van uitlaatgassen en van uitstoot door de verwarming van gebouwen.

Deze pollutiepieken duiken op bij zwakke wind en vooral bij thermische inversie die vervuiling laag bij de grond houdt. In tegenstelling tot wat het geval is bij ozonpieken kunnen noodmaatregelen wel een rechtstreeks effect hebben op winterse verontreinigingspieken. Daarom heeft het Gewest een noodplan voor smog uit-

gewerkt. Het plan is gebaseerd op vier pollutiedrempels en beoogt een minder grote uitstoot door het verkeer via snelheidsbeperking of indien nodig beperkt autoverkeer.

www.luchtkwaliteit.brussels

REBELSE WIJNEN EN BIEREN

Voor liefhebbers van al wat lekker is: de vierde editie van de Slow Food inspiratiebeurs 'Vini, Birre, Ribelli' vindt plaats op 25 en 26 november in Brussel.

U kunt er niet alleen natuurlijke wijnen en ambachtelijke bieren proeven, u kunt ook op ontdekking in het duurzame Food Village met tal van voedingsprofessionals uit België, Frankrijk en elders. In totaal hebben al meer dan 130 deelnemers bevestigd.

Het is ook een van de weinige beurzen in België zonder afval, dankzij de samenwerking met Zero Waste Belgium. Voor deze vierde editie slaat 'Vini, Birre, Ribelli' zijn tenten op op de prestigieuze site van Thurn & Taxis.

SHED 4. Havenlaan 86 c, 1000 Brussel. Op 25 en 26/11. Dagpas: 13 €.

www.vinibirreribelli.net

GoodFood

BETER PRODUCEREN, GOED ETEN

GOOD FOOD: DE GIDS VOOR DE LEKKERBEK!

Op zoek naar leuke adresjes om lekker te eten en minder te verspillen? Binnenkort worden ze geïnventariseerd en in kaart gebracht op de Good Food-website van Leefmilieu Brussel. U vindt er de commerciële spelers die het aanbod van duurzame voeding in uw buurt promoten: producenten, verwerkers, verdelers, maar ook restaurants en kantines. Men zegge het voort!

www.goodfood.brussels/nl

SOIGNES, MA BELLE

Luc Teper wandelt al meer dan vijftig jaar door het Zoniënwoud. Met de tentoonstelling 'Soignes, ma Belle' brengt hij hulde aan dit prachtige woud en zijn landschappen. Dankzij deze tentoonstelling ontdekt u het bos doorheen de seizoenen, net als de fascinerende dieren en planten die er voorkomen. Sint-Gorikshallen. Sint-Goriksplein 1, 1000 Brussel. Van 30/9 tot 30/11. Alle dagen van 10.00 tot 18.00 uur. Gratis toegang. Meer info: 02 502 44 24

DE NIJLGANS IS NIET LANGER WELKOM IN EUROPA

In juli werden 12 nieuwe planten- en diersoorten toegevoegd aan de Europese lijst van invasieve uitheemse soorten. Er staan nu 49 soorten op de lijst, waaronder de nijlgans (*Alopochen Aegyptiaca*) die we vaak tegenkomen op de Brusselse vijvers en waterlopen. Deze soorten berokkenen zoveel schade dat er maatregelen nodig zijn om hun populaties onder controle te houden of, indien mogelijk, ze uit te roeien.

DE BRUSSELSE GROENE LENDING BREIDT UIT!

FOTOVOLTAÏSCHE ZONNEPANELEN: GOED VOOR HET KLIMAAT ÉN UW PORTEFEUILLE!

Fotovoltaïsche zonnepanelen zijn een eenvoudige manier om de klimaatverandering te bestrijden. Het is ook een slimme manier om minder te betalen voor uw elektriciteitsverbruik. Door fotovoltaïsche zonnepanelen te installeren, gaat u zelf groene energie produceren en hebt u recht op groenestroomcertificaten die u op de energiemarkt kunt verkopen. Hoe meer groene stroom u produceert, hoe meer certificaten u ontvangt. Weet ook dat verschillende instanties de installatie van fotovoltaïsche systemen stimuleren met premies en steun, zodat u uw investering nog sneller terugverdient!

Kent u de Brusselse groene lening al? Dankzij deze voordelige formule kunt u energiebesparende investeringen financieren aan 0% tot 2% rente. Sinds 1 september komt ook hernieuwbare energie hiervoor in aanmerking.

Met de start van de herfst en de eerste koudeprijken is er ook goed nieuws. Sinds 1 september komen investeringen in hernieuwbare energie ook in aanmerking voor de Groene lening. Daardoor kunt u voortaan de installatie van een fotovoltaïsch systeem, een warmtepomp voor verwarming en sanitair warm water of een zonneboiler financieren met een Groene lening. Uiteraard kunt u ook nog steeds investeren in isolatie, ventilatie en efficiënte verwarming met behulp van de Groene lening.

Voordelige voorwaarden

Ter herinnering: met de Brusselse groene lening kunt u een lening afsluiten aan een vaste jaarlijkse rentevoet van 0% tot 2%. Met die lening kunt u dan investeren in energiebesparende maatregelen voor uw woning. Deze formule is er voor eigenaars-bewoners, eigenaars-verhuurders (onder bepaalde voorwaarden) en huurders (na akkoord met de eigenaar) met een inkomen lager dan 46.653 € voor alleenstaanden of lager dan 72.572 € voor gezinnen. De ontleende bedragen gaan van 500 € tot 25.000 € per persoon per jaar (per wooneenheid). Dit type lening is te verkrijgen als consumentenkrediet via Crédal of als hypotheccair krediet via het Woningfonds.

Hoe verkrijgt u een Groene lening?

De belangrijkste toegangspoort tot deze lening is Homegrade. Deze eerstelijnsdienst begeleidt particulieren die hun woning in het Brussels Gewest willen verbeteren. In het kader van de Groene lening analyseert Homegrade gratis elk project voor werkzaamheden en informeert het particulieren over de leenmogelijkheden en de bijbehorende voorwaarden, alsook over de aanvraagprocedure. Eens het dossier volledig is, wordt het ingediend bij de kredietinstelling. Zodra de kredietaanvraag is goedgekeurd en het contract is ondertekend, kunnen de werken van start gaan.

MEER INFO

www.leefmilieu.brussels/brusselsegroenelening

www.homegrade.brussels

VERS VAN DE PERS

NIEUWS OVER DE NATUUR EN HET MILIEU IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

NOVEMBER '17

EUROPESE WEEK VAN DE AFVAL- VERMINDERING

GEEF SPULLEN EEN NIEUW LEVEN!

Halt aan afval en verspilling van grondstoffen! Ook dit jaar nodigt de Europese Week van de Afvalvermindering (EWAV) alle burgers uit om actie te ondernemen voor het milieu en om elke dag na te denken over uw consumptiegewoonten en de spullen die u weggooit. De beste manier om dit te doen is door spullen die we niet meer gebruiken een nieuw leven te geven. Hergebruik en herstellen zijn de twee centrale thema's van de EWAV 2017. In Brussel staan tal van workshops, bezoeken en activiteiten voor het grote publiek op het programma. Niet te missen als u meer wil weten over recycleren, hergebruiken en nul afval.

HET VOLLEDIGE PROGRAMMA VINDT U OP DE WEBSITE VAN DE EWAV:
WWW.EWVR.EU/ACTIONS

DOE MEE!

Ontdek tijdens de EWAV de wereld van de recuperatie, recycling en nul afval made in Brussels, de vzw Tournevie en haar gereedschapsbibliotheek, het Looops-project dat gebruikt speelgoed een nieuw leven geeft, en ook electroREV en de Kringwinkel die tweedehands huishoudtoestellen opknappen en aan een zacht prijsje en met garantie te koop aanbieden. U kunt ook deelnemen aan tal van eenmalige evenementen: naaiatelier, initiatie nuttige klusjes, bezoek aan nulafvalbedrijven, ruilbeurzen... We nodigen alle Brusselaars uit om mee te doen.

ONGEZIEN

LEEN ME EEN HAMER!

Ervaren klusser of niet, vzw Tournevie is iets voor u. U kunt er gereedschap ontleen zoals in een bibliotheek. Voor slechts 20 € kunt u een jaar lang beschikken over een uitgebreid assortiment kwaliteitsgereedschap om te renoveren en te herstellen. Het is bovendien meer dan een betaalbaar alternatief voor huren of

kopen: Tournevie motiveert mensen om spullen te herstellen en bindt de strijd aan tegen de verspillingcultuur en de productie van afval. De organisatie beschikt over een team van enthousiaste vrijwilligers en werkt ook samen met De Plantrekkers die klusworkshops organiseren: boorwerk, elektriciteit, loodgieterij of meubels restaureren. Met Tournevie is het juiste gereedschap altijd binnen handbereik, zonder kopzorgen.

www.tournevie.be

EEN MARKT ZONDER WEG- WERPZAKJES

In het slachthuis van Anderlecht bevindt zich de grootste markt van Brussel, die bovendien pionier is op het vlak van afvalvermindering. Plastic wegwerpzakjes zijn er al sinds 2016 verboden, ten voordele van meer ecologische alternatieven. En dat is niet alles: "In 2008 zijn we gestart met een afvalverminderingprogramma, waardoor er vandaag 70% minder afval in verbrandingsinstal-

laties belandt", vertelt **Mohamed Ibrir** die verantwoordelijk is voor de netheid in het slachthuis. Aan het verbod op wegwerpzakjes is heel wat sensibilisering in samenwerking met de handelaars voorafgegaan. "Er waren heel wat vergaderingen nodig om iedereen te overtuigen", herinnert Mohamed Ibrir zich. Maar vandaag werpt al dat werk zijn vruchten af en zijn de handelaars

zeer tevreden over het verbod. "Het is het resultaat van een goede samenwerking met de verantwoordelijken van het slachthuis. Als ik eerlijk mag zijn: we hebben echt goed werk geleverd", aldus **Moussa Hammani**, voorzitter van de Vereniging van fruit- en groentenverkopkers van de slachthuizen.

www.abattoir.be

FAUNA EN FLORA

EKSTERS EN KRAAIEN: ONMISBARE AFBREKERS!

Het Agentschap Net Brussel heeft goede hulpjes gevonden in de eksters en kraaien. Ze helpen mee het ecologische evenwicht te bewaren door restjes van dode dieren in de groene ruimtes en langs de wegen in het Brussels Gewest weg te werken. Op die manier dragen ze bij tot de openbare netheid en helpen ze epidemieën te voorkomen.

Zijn ze met meer dan vroeger? Blijkbaar niet: een studie die al sinds 1992 loopt, toont aan dat hun populatie in de stad stabiel blijft en in het bos eerder lijkt af te nemen.

ONTDEKKING

RE-CREATION HALL

Zin om een creatief, ethisch en ludiek winkelcentrum te ontdekken? Dan moet u in de Re-Creation Hall zijn. Deze up-cyclingmarkt brengt elke drie maanden creatieve vakmensen samen die ervan

houden om verwaarloosde spullen te transformeren, te herontwerpen en een nieuw leven te geven. U vindt er alles, of toch bijna alles. Kleding, juwelen, babyspulletjes, tassen of decoratiespullen uit gerecycleerd, recycleerbaar of biomateriaal, geproduceerd in kleine oplages of handgemaakt, met respect voor materiaal en consumenten. U vindt er ook heerlijk lekkere tussendoortjes die u ter plekke kunt opeten.

Huidevettersstraat 58, 1000 Brussel. Volgende data op www.recreationhall.net (FR)

LOOPS

EEN TWEEDE LEVEN VOOR GEBRUIKT SPEELGOED!

Gedaan met al dat speelgoed dat zich opstapelt in huis. Met Loops beleeft tweedehands speelgoed een tweede jeugd. De initiatiefnemsters achter dit sociaal en milieuvriendelijk project hadden een geweldige idee: verwaarloosd speelgoed verzamelen om er andere kindjes blij mee te maken. Het speelgoed wordt verzameld in bedrijven of tijdens een inzamelactie en

wordt daarna opgeknapt en schoongemaakt. Het wordt vervolgens in pakketjes aangeboden aan publieke onthaalruimtes, wachtzalen, restaurants... die regelmatig een nieuw assortiment speelgoed en spelletjes willen hebben, of ze worden aangeboden aan een vereniging. Een mooie manier om minder grondstoffen te verspillen. <http://loops.be> (FR)

TIPS & TRICKS

HUREN, HERSTELLEN, HERONTWERPEN!

Minder afval, meer actie.

Huur: U hoeft niet alles te kopen, u kunt ook heel wat huren: een fonduetoestel, een spelconsole voor een regenachtig weekend, het laatste nieuwe fototoestel, allerlei gereedschap...

Herstel: U kunt heel wat zelf herstellen, zonder speciaal gereedschap, maar met enkele ideetjes. Dankzij tal van websites met tips en Repair Cafés kunt u van alles leren herstellen: een stofzuiger uit elkaar halen, de poot van een meubel versterken, het kraanleertje vervangen, fietsremmen aanschroeven... U kunt ook een professionele hersteller inschakelen.

Herontwerp: Maak uw oude kleren weer hip: het is trendy en goed voor

de portefeuille. Met een beetje verbeelding kunnen ook de spullen die u op de vlooiemarkt koopt een tweede leven krijgen. Wilt u uw woning herinrichten? Een nieuw laagje verf en enkele nieuwe stoffen overtrekken zijn vaak voldoende om het verschil te maken.

Meer weten? Lees de brochure van Leefmilieu Brussel: Minder afval produceren – 100 tips om duurzaam te consumeren.

document.leefmilieu.brussels

TRENDY

GENERATIE TOTE BAG

Een tote bag* op de schouder of in de hand is de meest trendy herbruikbare tas van het moment. Oorspronkelijk werd de tas gebruikt door Britse postbodes. De ecru tas is 100% katoen, licht, ecologisch, praktisch, niet duur en gemakkelijk te personaliseren. Bovendien is de tas spek naar de bek van creatievelingen: er staan vaak zeer originele tekeningen, humoristische citaten of zelfs het logo van een bekend merk op.

* 'To tote' betekent 'torsen' in het Engels.

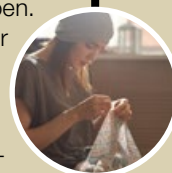
NAAIATELIER: FRUIT- EN GROENTEZAKJES

Kom uw 'sac-à-vrac' en groentezakjes zelf naaien. Voor al wie ecologisch en zero waste inkopen wenst te doen.

De workshop wordt begeleid door Florence Wery, de naaister van www.sacavrac.be! Maak er een paar voor uzelf en een paar voor uw vrienden: een origineel en verantwoord cadeautje!

GC Elzenhof, Kroonlaan 12-16, 1050 Brussel. Prijs: 25 €. Inschrijving: elzenhof@gvc.be, 02 648 20 30. Op 05/12 om 18.30 uur.

ACTUA

RUILBEURS EINDEJAARSFEESTEN

De gemeente Etterbeek organiseert een ruilbeurs waar u de perfecte outfit voor de eindejaarsfeesten kunt vinden en ook anderen blij kunt maken. Neem uw oude outfits en feestaccessoires mee en ruil ze in voor jetons. 1 stuk = 1 jeton. Oudergemlaan 113-115, 1040 Brussel. Meer info: duurzaam.etterbeek@etterbeek.be - 02 627 23 02. Op 22/11.

STATIEGELD, DE OPLOSSING VOOR NUL AFVAL

Lili Bulk gunt u een blik achter de schermen van haar bedrijf en toont u meer bepaald hoe ze de flessen wassen die worden teruggebracht. Het wassen gebeurt door medewerkers van Boerderij Nos Pilifs die zo bijdragen tot de circulaire economie in Brussel. Er is ook een debat voorzien over nul afval op het vlak van voeding.

Trassersweg 345, 1120 Brussel. Meer info: www.lili-bulk.com (FR), aurelie@lili-bulk.com. Op 23/11.

HET KINDER- HOEKJE

DE QUIZ

Stop afval!

In Brussel worden meer en meer initiatieven gelanceerd om onze vuilniszakken op dieet te zetten en om gebruikte spullen te hergebruiken. Ken jij ze?

BEANTWOORD DEZE MINQUIZ EN KOM HET TE WETEN.

A. In de stad helpen eksters en kraaien met het wegwerken van:

- Zwerfvuil op de openbare weg.
- De resten van dode dieren.
- Schadelijke insecten.

B. De vakmensen van de Re-Creation Hall zijn gespecialiseerd in:

- Duurzame exotische producten verkopen.
- Straatanimaties in Brussel opvoeren.
- Verwaarloosde spullen nieuw leven inblazen.

C Een 'tote bag' is:

- Een tas om baby's in te vervoeren.
- Een hand- of schoudertas die je zelf kan versieren.
- De nieuwe Brusselse zak voor voedingsafval.

D. Het Brusselse Lili Bulk staat bekend om:

- De inzameling van vuilniszakken met paard en kar.
- Antiverspillingsacties op school.
- Het aanbod van kruideniersproducten in bulk in bokalen die terug naar de winkel mogen worden gebracht.

SPEL: Kies de juiste vuilnisbak!

Selecteer vier kolommen zodat je van elke kleur telkens twee vuilnisbakken hebt.

A	B	C	D	E	F
					
					
					

AGENDA

ELKE MAAND SELECTEERT MIJN STAD ONZE PLANEET VOOR U EEN AANTAL NATUUR- EN MILIEU-EVENEMENTEN (EN NUTTIGE LINKS) IN BRUSSEL.

DAG VAN DE NATUUR: WERKDAG IN DE BOOMGAARD VAN JETTE

Zoals overal elders gaat ook Natuurpunt Brussel tijdens de Dag van de Natuur aan de slag, in de boomgaard van Jette. Meebrengen: werkhandschoenen, Natuurpunt Brussel voorziet de rest...

- Schapenweg, 1090 Jette. Op 19/11 vanaf 14.00 uur. Contact: annelies.haesevoets@gmail.com

WILDEPLANTENBEURS

Deze beurs moedigt u aan om lokale inheemse planten te planten. Ontdek er natuurtips en -activiteiten en leer hoe u uw tuin aantrekkelijker maakt voor wilde dieren (struiken, kleine fruitbomen, wilde bloemen).

- GC Elzenhof, Kroonlaan 12, 1050 Brussel. Op 26/11 van 10.00 tot 16.00 uur. Gratis. www.natagora.be (FR).

BROOD BAKKEN IN EEN HOUTOVEN!

Kom uw brood bakken in de bakkerij van Hof ter Musschen. Herontdek deze traditie van onze voorouders en keuvel wat met de andere deelnemers. Het hele jaar door wordt er elke maand brood gebakken, en dat telkens op een zondag om 14.45 uur.

- Inschrijven verplicht. Inkom: 1 € per brood. Volgende data: 26/11, 10/12. Meer info: reservation_cuisson@cebe.be - www.cebe.be (FR)

MEER INFO

Kaarten van de black carbon-concentratie:
www.leefmilieu.brussels/blackcarbonkaart

BLACK CARBON: ONTDEK DE LUCHTKWALITEIT IN UW STRAAT!

Maakt u zich terecht zorgen om de luchtkwaliteit? Op basis van metingen van 276 vrijwilligers werd een kaart ontwikkeld die aangeeft in welke straten in Brussel de lucht het meest vervuild is.

WAT IS 'BLACK CARBON'?

Black carbon (BC), of roet, is een luchtvervuiler die vrijkomt bij de onvolledige verbranding van fossiele brandstoffen en biomassa. Ze is verwant aan fijnstof. De belangrijkste bronnen van BC in Brussel zijn het verkeer (vooral dieselmotoren) en de verwarming van gebouwen. De gevolgen van BC op de gezondheid zijn momenteel moeilijk te onderscheiden van de gevolgen van fijnstof.

Nochtans wordt aangenomen dat BC mogelijk een impact heeft op de werking van de longen en, onrechtstreeks, op de werking van het hart. Er zijn ook sterke vermoedens dat black carbon kankerverwekkend is. www.leefmilieu.brussels/blackcarbongezondheid

Een betere luchtkwaliteit is van groot belang voor de gezondheid van de Brusselaars. En daar wil het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dan ook werk van maken. Bovenop de structurele maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren, zoals de invoering van een lage-emissiezone (LEZ), wil Brussel haar inwoners ook informeren.

Een burgerproject

Via de ExpAIR-campagne, bijvoorbeeld. Wat dit project, dat in 2013 werd gelanceerd, zo origineel maakt, is dat er burgers deelnamen aan een wetenschappelijke studie om de luchtkwaliteit in kaart te brengen.

Met een draagbaar toestel hebben 276 geselecteerde vrijwilligers op werkdagen de concentratie black carbon in de lucht gemeten, en dat tijdens hun traject en naargelang het gekozen vervoermiddel. Dankzij deze metingen bestaat er vandaag een kaart die toont welke straten het meest te lijden hebben onder de luchtvervuiling.

Autovervuiling

Resultaat? In het verkeer worden we het meest aan black carbon blootgesteld. De concentratie is er drie keer hoger dan de achtergrondvervuiling of dan de gemiddelde luchtkwaliteit in huis. Automobilisten behoren tot de groep mensen die het meest worden blootgesteld, met concentraties die tot ongeveer vijf keer hoger liggen dan in een woning.

Voor bus-, tram- en metroreizigers, en ook fietsers, ligt de concentratie black carbon drie tot vier keer hoger dan in huis. Voetgangers en treinreizigers waren het minst blootgesteld. Tot slot nemen de concentraties black carbon proportioneel toe naarmate het verkeer drukker wordt. Bovendien liggen ze gemiddeld twee tot drie keer hoger in smalle straten die omgeven zijn door hoge gebouwen (canyonstraten) dan in open straten.

EEN NATUUR-RESERVAAT IN UW TUIN!

“À la Sainte-Catherine, tout bois prend racine.”* Volgens dit oud Frans spreekwoord schieten alle bomen wortel in november. Maar eind november is niet alleen het uitgelezen moment om bomen en struiken te planten, het is ook hét moment om vogels te beginnen voeren.

10 slimme tips om vogels naar uw tuin te lokken

1. Het is niet verantwoord om vogels het hele jaar door te voeren. De ideale voederperiode loopt van 1 november tot 1 april.
2. Ook al eten uitgehongerde vogels bijna alles, toch heeft elke soort zo haar favoriete gerechtje. Hoe meer u afwisselt, hoe groter de kans dus dat verschillende vogelsoorten uw tuin opzoeken.
3. Leg elke dag op dezelfde plek kleine hoeveelheden voer (één soort voeder per voederbakje), en bouw de hoeveelheden stelselmatig af naarmate het einde van de voederperiode nadert. Stop nooit met voeren in het midden van de winter, want dit is fataal voor de vogels die er afhankelijk van zijn geworden.
4. Plaats de voederbak op een zekere hoogte, buiten het bereik van roofdieren (katten) en afgeschermd van

U wil dit jaar wat struiken planten in uw tuin? Kies dan voor inheemse soorten: ze zijn niet alleen perfect aangepast aan ons ecosysteem, ze zijn ook zeer geliefd bij de dieren die in onze tuinen leven (zoals wilde bijen).

Infofiches en AlterIAS-project

Om u te helpen de juiste keuzes te maken, heeft Leefmilieu Brussel enkele zeer volledige infofiches over inheemse en aanbevolen plantensoorten gemaakt. Via het internationale AlterIAS-project (*Alternatives to Invasive Alien Species*) – waarvan Leefmilieu Brussel partner is – vindt u dan weer lokale alternatieven voor invasieve uitheemse planten.

Neem deel aan het 'Réseau Nature'

Wilt u de wilde planten die spontaan in uw tuin opduiken, laten groeien? Geeft u de voorkeur aan inheemse planten? Gebruikt u geen pesticiden of chemische meststoffen? Dan komt u in aanmerking voor deelname aan

het Réseau Nature, een initiatief van de vereniging Natagora dat Leefmilieu Brussel al meer dan 20 jaar steunt. Intussen draagt niet minder dan 100 ha privaat en publiek terrein in Brussel het label 'Réseau Nature'. Goed voor 4/5 van de totale oppervlakte van de gewestelijke natuurgebieden.

Dieren observeren

Het is geen geheim dat wilde en natuurlijke tuinen een fascinerende fauna aantrekken. Deze dieren kunnen zich perfect behelpen en hoeven dus niet gevoederd te worden. Enkel als er sneeuw ligt of als het lange tijd heel koud is, kunt u ze een handje helpen. Hoe dan ook, voeder nooit vossen, zwerfkatten en duiven. Wilt u graag vogels lokken om ze beter te kunnen observeren? Zorg dan dat u ze op een correcte manier voedert (zie kader).

* 25 november

MENEER EGEL, BENT U ER?

Als het einde van de herfst nadert, beginnen egels aan hun winterslaap. Ze nestelen zich in een bolletje in een nestje van gras en bladeren dat ze in het struikgewas of onder een boomstronk hebben ingericht. Wilt u graag een egel in uw tuin? Geef ze dan een schuilplaats. Een omgedraaid bakje stro onder een struik vinden ze perfect.

slecht weer (een afdak is altijd welkom). U kunt het voederbakje aan een tak hangen of op een paal van minstens 1,75 m bevestigen. Plaats er een gaas rond waarvan de mazen enkel kleine vogels doorlaten.

5. Bescherm de zaden tegen vochtigheid en regen, en vergeet niet om de voederbakjes regelmatig schoon te maken.
6. Voeder vogels nooit brood, ranzige (bedorven) vetten, te gezouten voedsel of natte zaden. Ze kunnen er ernstige, zelfs dodelijke, spijsverteringsproblemen van krijgen.
7. Omdat vogels in de winter snel door hun voedingsreserves zitten, is het beter om ze 's morgensvroeg en, indien mogelijk, ook 's avonds te voederen. Die regelmaat is belangrijk, want de vogels worden snel afhankelijk van u.
8. Bepaalde soorten zoals de heggemus, de koperwiek of de kramsvogel, het roodborstje of de merel eten het liefst op de grond. Plaats het voer op een houten plankje, zodat het niet vochtig kan worden.
9. Spechten, mezen en boomklevers doet u een plezier met een opgehangen houtblok met daarin gaten die gevuld zijn met voer.
10. Plaats een bakje water (zonder toevoeging) zodat de vogels ook wat te drinken hebben. Voorzie bij vorst een klein gaasje over het waterbakje zodat de vogels er zich niet in gaan wassen en vervolgens zouden bevriezen.

WAAR VINDT U ZE?

Op zoek naar inheemse plantensoorten die perfect zijn aangepast aan onze contreien? Afspraak in de duurzame boomkwekerij La Pousse qui Pousse van de vzw Le début des Haricots of in het tuincenter van Boerderij Nos Pilijs.

HET WEB- HOEKJE

Hier vindt u in elke editie een link, een website, een nuttig webweetje over consumptie, Good Food, milieueducatie, energie, natuur...

MaestroMobile: mobiliteit wordt kinderspel!

Mobiliteit is fun. Dat bewijst MaestroMobile. Dit project, dat in 2016 van start ging, wil aantonen dat multimodaliteit de toekomst is. In samenwerking met Brussel Mobiliteit werkte MaestroMobile een portaal uit met alle beschikbare vervoeroplossingen in Brussel. Een goudmijn van informatie die u helpt uw weg te vinden in het explosief stijgende aantal mobiliteitsdiensten in onze hoofdstad.

www.maestromobile.eu > toolbox

Wat voor paddenstoel is dit?

Er zijn niet minder dan 1.255 verschillende soorten paddenstoelen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Maar, hoe kunt u ze herkennen? Dankzij de nieuwe

zoekkaart kunt u enkele van de meest opmerkelijke soorten beginnen te ontdekken... alleen om te bewonderen, want het is verboden om paddenstoelen te plukken in de Brusselse natuur. Bestel de papieren versie op het nummer 02 775 75 75 (dienst Info-Leefmilieu) of download de zoekkaart via deze link: www.leefmilieu.brussels/paddenstoelen

WEET U HOE U EEN BOOM MOET PLANTEN?

1. Maak een grote, diepe put die minstens twee keer zo groot is als de aardkluit.
2. Maak de bodem van de put los en leg er wat materiaal op voor een goede afwatering (stenen, grind...).
3. Snoei de uiteinden van de grootste wortels, zodat er nieuwe wortelvezels kunnen groeien.
4. Dompel het wortelgedeelte onder in een modderig mengsel van klei, koe-mest en water (verkrijgbaar in tuincentra).
5. Plaats een steunpaal diep in de put voordat u de boom erin plaatst.
6. Vul de put met grond die is aangerijkt met humus, compost of organische meststoffen (beendermeel, hoornmeel...). Zorg dat de basis van de stam net boven de grond uitkomt (de onderlaag zal nog wat inzakken nadat u de boom water hebt gegeven).
7. Bind de steunpaal vast aan de stam met een koord die de schors niet zal beschadigen door wrijving en geef de boom voldoende water. Zelfs als het regent!
8. Bedek de grond rond de boom met voldoende stro om onkruid zoveel mogelijk te vermijden en om de grond voldoende fris en vochtig te houden.

OOK IN DE WINTER MOETEN WE VERLUCHTEN!

Zomer of winter, het blijft absoluut noodzakelijk om de kamers van uw woning dagelijks te verluchten. Zo kan de vochtige en vuile lucht naar buiten. Twee keer per dag vijftien minuutjes verluchten, is het minimum. Maar u verlucht beter wat meer, zeker tijdens of na activiteiten die veel vocht genereren (koken, poetsen, was drogen, douchen...).

En... zet de verwarming af tijdens het verluchten, zodat u de buitenlucht niet verwarmt.

Wilt u graag meer weten? Lees onze gids over het gezondheidseffect van ventilatie en natuurlijke verluchting van uw woning!
www.leefmilieu.brussels/verluchting